Nr 169.

Ankom till riksdagens kansli den 25 maj 1937 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändrade grunder för statsbidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund.

(2:a avd.)

I propositionen nr 98 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 februari 1937, föreslagit riksdagen att besluta, att statsbidrag skall från och med den 1 juli 1938, på sätt närmare bestämmes i avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan och Malmöhus läns landsting, utgå till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund i huvudsaklig överensstämmelse med de i nämnda statsrådsprotokoll av departementschefen i sådant hänseende förordade grunderna.

Med anledning av framställning från en av Malmöhus läns landsting tillsatt delegation uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 24 april 1936 åt landshövdingen S. N. Linnér och professorn vid universitetet i Lund P. H. N. Sjöbring att med nämnda delegation förhandla rörande grunderna för statsbidrag till sjukvårdsinrättningarna (Lunds lasarett) samt därefter till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för resultatet av förhandlingarna. Förhandlingsmännen hava sedermera inkommit med förslag i ämnet, vilket förslag ligger till grund för ifrågavarande framställning.

De hittills tillämpade grunderna för statsbidrag till Lunds lasarett innebära i huvudsak följande:

Bidrag från staten till Lunds lasarett hava utgått i bland annat följande fyra olika avseenden:

1. Bidrag till byggnadskostnaderna.
2. Bidrag till anskaffande av vissa apparater.
3. Avlöningar till vissa läkare och amanuenser.
4. Bidrag till övriga driftkostnader.

Vad beträffar *bidrag till byggnadskostnaderna* erinras, att från Lunds universitet upplåtits det område, Paradislyckan, där sjukhuset ursprungligen varit förlagt. Vidare har Kungl. Maj:t år 1912 medgivit, att ett område

av omkring 7 hektar finge från biskopsbostället Helgonagård nr 1 avsöndras, att av landstinget under nyttjanderätt innehavas såsom sjukhustomt under förutsättning bland annat, att sjukhuset stode till förfogande för erforderlig klinisk undervisning. Från år 1813 utgår vidare årligt bidrag till lasarettets underhåll, ursprungligen i form av viss del av kyrkotiondena inom länet, numera utbytt med viss kontant ersättning, för närvarande uppgående till 4,996 kronor 54 öre. Sedan lång tid tillbaka hava statsmakterna därjämte tid efter annan lämnat betydande bidrag till direkta byggnadskostnader, sedan år 1914 uppgående till hälften av de beräknade byggnadskostnaderna.

På samma sätt hava statsbidrag efter särskilda framställningar anvisats till täckande av halva kostnaden för *vissa apparater.*

Statens utlägg för överläkarnas (professorernas och vissa andra läkares) *löner* äro att betrakta som statsbidrag till de egentliga driftkostnaderna. De belopp, som i denna ordning tillförts Lunds lasarett, hava under åren 1931—1935 utgjort ungefär 124,500 kronor per år, förutom förekommande ålderstillägg samt dyrtidstillägg.

Vad slutligen angår *övriga driftkostnader* erinras i statsrådsprotokollet om att landstinget år 1913 uttalat, att detsamma för egen del ensamt iklädde sig bland annat kostnaderna för såväl nödiga inventarier som för den årliga driften. Frågan om statsbidrag till nu förevarande driftkostnader har uppkommit först under kristiden närmast efter världskriget. Sålunda har riksdagen för vart och ett av åren 1920 och 1921 beviljat 300,000 kronor samt för de två närmast följande åren respektive 200,000 kronor och 150,000 kronor.

För tiden därefter hava de till driftkostnaderna utgående statsbidragen beräknats efter enhetliga grunder, godtagna av 1925 års riksdag.

Dessa hava formulerats av landstinget i skrivelse den 3 september 1924, vari bland annat uttalades följande:

Landstinget ansåge, att den år 1913 gjorda utfästelsen att svara för lasarettets driftkostnader icke avsåge andra kostnader, än sådana som betingades av rena sjukvårdshänsyn, vilka landstinget givetvis måste på egen hand utan statsbidrag efterkomma. Grundvalen för statsbidraget borde byggas på statsintresset av att trygghet ernåddes för de särskilda behov, som den medicinska undervisningens tillgodoseende framkallade. I särskilt två olika avseenden komme dessa särskilda behov till synes, nämligen beträffande *utomlänspatienterna å allmän sal* och beträffande *barnbördsavdelningen.*

Beträffande *utomlänspatienterna å allmän sal* syntes det vara ett otvivelaktigt statsintresse att åt den medicinskt-kliniska undervisningen garantera en fortsatt tillströmning av dylika patienter genom att landstinget hölles skadeslöst för den driftkostnad, som landstinget på grund av den låga legosängsavgiften — i regel 4 kronor 50 öre — finge vidkännas genom en frekvens av dylika patienter, överstigande den vid andra, jämförliga sjukvårdsinrättningar vanliga. Den för jämförliga lasarett vanliga frekvensen beräknade landstinget till 3 procent. Vid beräkningen av den frekvens av utomlänspatienter vid Lunds lasarett, för vilken statsbidrag kunde vara befogat, borde alltså procentsiffran minskas med 3 enheter. Vid beräkningen borde vidare undantagas barnbördsavdelningen. Det antal underhållsdagar för utomlänspatienter utöver det normala, som man sålunda komme fram till, borde multipliceras med den genomsnittliga dagskostnaden per patient och

dag och det sålunda erhållna beloppet minskas med summan av för ifrågavarande patienter erlagda legosängsavgifter. Det återstående beloppet borde staten ersätta.

Vad *barnbördsavdelningen* anginge, hade landstinget givit vederbörande överläkare frihet att efterskänka legosängsavgiften för 20 procent av underhållsdagarna, på det att överläkaren i undervisningssyfte skulle kunna förmå patienter med komplicerade fall att söka sig till avdelningen. Den sålunda uppkommande merkostnaden borde ersättas av staten.

Departementschefen och riksdagen godtogo som nämnts de av landstinget sålunda angivna beräkningsgrunderna för statsbidrag.

Ovannämnda förhandlingsdelegerade hava efter att hava erinrat om de hittills tillämpade grunderna för statsbidrag till Lunds lasarett yttrat,

att utvecklingen hittills förlupit sålunda, att statsmakterna såväl som Malmöhus läns landsting från början utgått från att landstinget hade att svara för driftkostnaderna vid Lunds lasarett, trots dess egenskap av undervisningssjukhus, men att denna ståndpunkt, till en början under trycket av kristiden men sedermera principiellt, av statsmakterna blivit frånträdd. Genom 1925 års riksdagsbeslut torde den uppfattningen hava slagit igenom att även beträffande Lunds lasarett dess användning i den medicinska undervisningens och forskningens tjänst motiverade statsbidrag till driftkostnaderna.

Förhandlingsdelegerade återkomma enligt det följande närmare till de skäl, som kunna åberopas till stöd för nyssnämnda principiella ståndpunkt. Dessförinnan lämnas emellertid några upplysningar angående statens ställning till de två övriga undervisningssjukhusen, serafimerlasarettet och akademiska sjukhuset i Uppsala.

De jämförliga platstalen för nämnda tre sjukvårdsinrättningar utgjorde för serafimerlasarettet 510, för akademiska sjukhuset 636 och för Lunds lasarett 1,089. I sistnämnda tal inginge dock sammanlagt 194 platser på psykiatriska kliniken och reumatikeravdelningen.

Vad serafimerlasarettet anginge, disponerades av dess 510 vårdplatser enligt avtal 200 platser av Stockholms stad och 100 av Stockholms läns landsting. Lasarettets utgifter täcktes i enlighet med gällande bidragsgrunder under budgetåret 1933/1934 till omkring 34 procent av patientavgifter, till omkring 16 procent av Stockholms stad, till omkring 12 procent av Stockholms län och omkring 35 procent av statsbidrag samt till omkring 3 procent av serafimerlasarettets stiftelse.

Av de 636 vårdplatserna vid akademiska sjukhuset i Uppsala hade Uppsala läns landsting enligt nu gällande kontrakt betingat sig 250 platser, varjämte Stockholms läns landsting disponerade 45 platser. Vederbörande landsting bidroge till kostnaderna i enlighet med vissa grunder. Beträffande byggnadskostnaderna hade staten bidragit till den år 1926 avslutade stora ombyggnaden med 5,600,000 kronor och Uppsala läns landsting med 3,000,000 kronor, varjämte universitetet i Uppsala av egna fonder tillskjutit omkring 160,000 kronor. Kostnaden för nu pågående ombyggnad av sjukhusets kvinnoklinik och barnbördsavdelning hade delats av statsverket och landstinget med hälften på vartdera.

Beträffande driftkostnaderna hade Uppsala läns landsting enligt kontrakt

gällande till och med utgången av 40 år efter det nyssnämnda stora nybyggnader tagits i bruk (till och med 1966) förbundit sig att ersätta universitetet för den sjukvård, som vid akademiska sjukhuset för länets räkning besörjdes med viss avgift för varje sjukdag. Denna avgift utgjorde för närvarande 4 kronor 60 öre. Sedan för sjukvården använts dels möjliga behållningar från föregående räkenskapsår, dels inkomster, som tillkomme sjukhuset för sjukvården på grund av statsanslag och särskilda kommunala anslag, på grund av bestämmelser i universitetets stat och på grund av donationer, dels ock ovannämnda avgifter från landstingsområdet, skulle landstinget och staten till täckande av därutöver gående kostnader för vården av sjuka från landstingsområdet bidraga med hälften vardera.

Stockholms läns landsting hade att för ovannämnda 45 platser erlägga dels en avgift, motsvarande sjukhusets medeldagskostnad under senaste förvaltningsår, dels ett tilläggsbelopp av 2,500 kronor per år, utgörande beräknad ersättning för de med platsernas förnyelse förenade kostnaderna.

Statsbidraget till akademiska sjukhuset för åren 1931—1935, hade uppgått till 13,58, 15,0, 17,72, 13,89 och 13,90 procent av bruttokostnaderna, efter frånräknande av kostnaderna för bröstsjuka och smittosamma könssjuka.

Beträffande frågan om den önskvärda storleken av statsbidraget till Lunds lasarett hava förhandlingsmännen yttrat i huvudsak följande:

Vid Lunds lasarett liksom vid övriga undervisningssjukhus förelåge en intressegemenskap mellan sjukvårdsbehovet inom ett visst sjukvårdsområde och undervisningens behov. Sålunda vore å ena sidan undervisningssjukhusens betydelse för den lokala kroppssjukvården avsevärd, medan det å andra sidan vore uppenbart att sjukhus, svarande mot ifrågavarande lasarett, vore oumbärliga faktorer i läkarutbildningen, sådan denna anordnats i vårt land. Det vore denna principiella utgångspunkt, som å ena sidan gjorde det nödvändigt för staten att utöva kontroll över att undervisningssjukhusen bleve tillräckligt kvalificerade och å andra sidan gjorde det befogat, att staten i större eller mindre mån bidroge till kostnaderna.

Vad *kostnaderna för ny- och ombyggnad* samt för *vissa apparater* anginge, vore det uppenbart, att varken den ena eller den andra sidan kunde på förhand binda sig beträffande framtida anläggningskostnader. Prövning måste ske i varje särskilt fall, då fråga om ny- och ombyggnad uppstode, och för statens del måste därvid avvägning göras i förhållande till andra statliga behov. Förhandlingsdelegerade hade därför, såvitt byggnadskostnaderna anginge, måst stanna vid att för sin del uttala, att den samverkan, som i fråga om Lunds lasarett redan hade gammal hävd beträffande utgifterna för lasarettets byggnader, alltjämt borde fortfara samt att, såvitt för närvarande kunde bedömas, den på senare tid använda proportionen med statsbidrag till hälften av den beräknade byggnadskostnaden syntes vara lämplig.

Beträffande *driftkostnaderna* hade undervisningsintresset likaledes föranlett statens deltagande i dessa. I sådant avseende erinrades om de för närvarande till 124,500 kronor årligen uppgående kostnaderna för professorer och vissa andra läkare, som staten svarade för. Undervisningsintresset hade emellertid även i övrigt föranlett statens deltagande i vissa kostnader. Så vore enligt det föregående förhållandet med utomlänspatienter samt barn-

bördsavdelningen. Därjämte vore det tydligt, att de särskilda lokaler för undervisningsbehov, som måste finnas vid ett sjukhus av denna art, framkallade extra driftkostnader. Även materialkostnaden måste stiga genom den intensiva forsknings- och studieverksamhet, som utövades vid ett undervisningssjukhus. Av enahanda anledning ökades i viss mån personalkostnaderna. De delegerade hade gjort ett försök att göra en beräkning av de sålunda uppkommande merkostnaderna och därvid nått fram till följande siffror:

Beräkning av merkostnaderna vid Lunds lasarett, föranledda av lasarettets egenskap av undervisningssjukhus.

1. Värme och lyse, kronor 100,958: —, 6,49 procent härav	kronor	6,552: 17
2. Fastighetens underhåll, kronor 47,794: —, 6,49 procent härav	»	3,101: 83
3. Röntgenmaterial, kronor 70,294: —, 25 procent härav	»	17,573: 50
4. Instrument och apparater, kronor 56,115: —, 25 procent härav	»	14,028: 75
5. Läkemedel, kronor 136,215: —, 20 procent härav	»	27,243: —
6. Poliklinikkostnader, kronor 172,871: 82, 25 procent härav	»	43,217: 96
7. Personalkostnader:		
för laboratorierna, kronor 20,472: 24, 20 procent härav	»	4,094: 45
» städning, kronor 142,052: —, 6,49 procent härav	»	9,219: 17
Summa	kronor	125,030: 83.

Förhandlingsdelegerade hade emellertid icke ansett det möjligt att göra denna beräkning så exakt, att man därpå kunde bygga ett förslag om statens bidrag för framtiden till det ifrågavarande undervisningssjukhuset. Det hade ej heller synts de delegerade riktigt, att de nu angivna momenten skulle uttömma de omständigheter, på vilka statsbidrag skäligen borde grundas.

Förhandlingsdelegerade hava därefter ingått i jämförelse mellan de olika undervisningssjukhusen oeh därvid till en början trott sig *icke* i förhållandena beträffande serafimerlasarettet kunna finna en antagbar norm för statsbidrag till Lunds lasarett.

Förhandlingsdelegerade hava vidare iugått i en jämförelse mellan Lunds lasarett och akademiska sjukhuset i Uppsala och anfört en del siffror, avseende förhållandet mellan antalet vårdplatser per invånare i Malmöhus och Uppsala läns landsting. I anslutning härtill uttala de delegerade, att Malmöhus län med Hälsingborgs stad hade en bättre ställning än övriga jämförliga sjukvårdsområden (bortsett från städerna) samt att platsantalet i Uppsala län tack vare akademiska sjukhuset vore ungefär det dubbla i förhållande till därmed jämförliga landstingsområden.

Jämförelserna tydde på att med avseende å sjukvårdsinrättningarna i Lund universitetsintresset (undervisningen och forskningen) vore mindre dominerande än med avseende på Uppsala akademiska sjukhus, allt i förhållande till det lokala sjukvårdsbehovet. Å andra sidan syntes uppenbart, att det hittillsvarande bidraget från staten till sjukvårdsinrättningarna i Lund icke gåve skäligt utrymme åt sjukvårdsinrättningarnas betydelse för undervis-

ningen och forskningen i jämförelse med dess användning för det lokala sjukvårdsbehovet. Härvid borde också uppmärksammas, att Lunds lasarett hade för den kliniska utbildningen under de senaste åren mottagit minst lika många medicine kandidater som akademiska sjukhuset (för närvarande 45 hänvisade till Lund, 30 till Uppsala).

Om man sökte finna en gemensam formel torde knappast vara lämpligt att efterbilda det svårtillämpliga kontraktet för Uppsala med avseende å Lunds lasarett. En enklare beräkning syntes erbjuda sig, om man utginge från driftkostnadernas bruttobelopp på båda ställena (däri ej inräknade de avlöningar, som uppfördes på universitets stater). Från bruttot borde emellertid till en början avdragas för Uppsalasjukhuset driftkostnaderna för tuberkulosavdelningen och med avseende å Lunds lasarett driftkostnaderna för tuberkulosavdelningen, psykiatriska kliniken och pensionsstyrelsens platser på reumatikeravdelningen och ortopediska kliniken, eftersom staten deltoge i kostnaderna för dessa avdelningar på ett särskilt sätt. Det syntes också vara befogat, att för båda sjukhusen avräkna de venerologiska avdelningarna, då sjukhusen för dessa uppbure allmänna sjukvårdsavgifter samt driftkostnaderna på sistnämnda avdelningar väsentligt understege kostnaderna för de övriga avdelningarna. (Då den beslutade nya radiologiska kliniken vid Lunds lasarett toges i bruk, torde även driftkostnaderna för densamma böra avdragas från bruttokostnaderna).

I enlighet med denna tankegång skulle rätteligen från summan av utgifterna för hela sjukhuset avdragas de verkliga kostnader, som åtginge för nyssnämnda avdelningar. Då emellertid på intetdera stället bokföringen vore differentierad efter en sådan metod, hade det befunnits medföra alltför stora svårigheter och leda till ett visst godtycke, om man skulle söka räkna fram specialstater på detta sätt. Förhandlingsdelegerade hade därför nöjt sig med att beräkna vårddagarna på nyssnämnda avdelningar och ansett på varje vårddag belöpa medeldagskostnaden för hela sjukhuset under respektive år.

Medelprocenten av statsbidraget för akademiska sjukhuset för ovannämnda 5 år bleve å hela bruttokostnaden 13,68 procent och å den reducerade bruttokostnaden 14,82 procent.

Med hänsyn till ovanstående jämförelse mellan Lunds lasarett och Uppsala akademiska sjukhus hade förhandlingsdelegerade enats om att såsom skälig grund för statsbidraget till Lunds lasarett föreslå 10 procent av bruttokostnaden med ovanberörda reduktioner.

Efter denna grund skulle bidraget för de senaste 5 åren hava uppgått till följande belopp i stället för de hittills utgjorda statsbidragen:

År	Reducerad bruttokostnad	Statsbidrag med föreslagna 10 procent	Hittillsvarande statsbidrag
	Kronor	Kronor	Kronor
1931	1,781,333: 91	178,133: 39	57,810: —
1932	1,755,446: 18	175,544: 62	61,450: —
1933	1,729,849: 74	172,984: 97	56,000: —
1934	1,825,936: 57	182,593: 66	47,300: —
1935	1,877,976: 99	187,797: 70	57,000: —

I de bruttokostnader, som lades till grund för statsbidraget, borde icke inräknas ränta och amortering på anläggningskostnaderna.

Förhandlingsdelegerade hade vidare utgått ifrån att Lunds lasarett allt

framgent skulle ägas och drivas av Malmöhus läns landsting. Med anledning härav hade förhandlingsdelegerade ansett sig böra införa två säkerhetsbestämmelser särskilt med tanke på de kostnadsstegringar, som kunde framkallas av eventuella personalökningar och allmänna prisförhöjningar. Den ena vore att bruttokostnaderna, på vilka statsbidraget beräknades, icke skulle för underhållsdag, som enligt förslaget skulle tagas i beräkning, uppgå till högre belopp än som motsvarade medelkostnaden per dag för samma år enligt föreliggande officiella uppgifter för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent, en bestämmelse, som närmast hämtats från det i september—oktober 1928 träffade avtalet mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Malmöhus läns landsting angående anordnande och upprätthållande av psykiatriska kliniken i Lund.

Den andra säkerhetsbestämmelsen vore, att driftkostnadsbidraget icke under avtalsperioden finge överstiga 220,000 kronor.

Slutligen ansåge sig förhandlingsdelegerade böra påpeka, att, om ett statsbidrag överenskommes enligt här angivna grunder, torde böra övervägas, om och i vad mån den till Lunds lasarett utgående särskilda ersättningen för den ursprungliga andelen av kyrkotiondena borde upphöra.

Förhandlingsdelegerade tillstyrka, att i enlighet med ovan angivna förutsättningar avtal måtte träffas mellan Kungl. Maj:t och kronan och Malmöhus läns landsting. Om avtalet godkändes av Kungl. Maj:t och 1937 års riksdag, torde detsamma kunna träda i tillämpning med det nya budgetåret.

De delegerade hava framlagt följande förslag till avtal:

1 §.

Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund — i detta avtal kallade Lasarettet — ha till ändamål att vara en vårdanstalt för sjuka samt äro därjämte avsedda att lämna medicine studerande praktisk undervisning i läkarkonsten.

2 §.

Lasarettets samtliga avdelningar skola, i den mån så erfordras, vara upplåtna för klinisk undervisning.

Vid de olika avdelningarna skola finnas polikliniker i den utsträckning, som finnes nödigt eller nyttigt för undervisningen och specialvården.

3 §.

Såsom bidrag till de årliga sjukvårdskostnaderna vid Lasarettet erlägger staten 10 procent av vissa driftkostnader, beräknade på sätt nedan angives.

4 §.

I den driftkostnadsstat, som skall läggas till grund för beräkningen enligt 3 §, skola upptagas följande utgifter:

1. avlöningar m. m. till personal, som icke är uppförd på universitetets stat;
   expeditionskostnader;
   diverse;
   läkemedel;
   förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården;

kosthåll;
värme, lyse och vatten;
tvätt och renhållning;
inventariers underhåll och komplettering;
fastigheters underhåll;
hyror.

Summan av nyssnämnda utgifter fördelas på summan av underhållsdagarna vid hela sjukhuset. Den sålunda erhållna kostnaden per underhållsdag multipliceras med antalet underhållsdagar på tuberkulosavdelningen, den venerologiska avdelningen, den psykiatriska avdelningen och den reumatiska avdelningen jämte de av pensionsstyrelsen betingade platserna på ortopediska avdelningen. Sedan från utgiftsstatens summa avdragits den sålunda erhållna produkten, utgör återstoden det belopp, varå statsbidraget skall beräknas.

Nyssnämnda dagskostnad per underhållsdag må icke överstiga medelkostnaden per dag för samma år enligt föreliggande officiella uppgifter för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent. Ej heller må statens bidrag för något år överstiga 220,000 kronor.

5 §.

Lasarettet förvaltas av en direktion, bestående av 7 personer, av vilka ordföranden och, efter större akademiska konsistoriets hörande, två ledamöter utses av Kungl. Maj:t samt övriga ledamöter av landstinget. På enahanda sätt utses suppleanter i direktionen.

6 §.

Kungl. Maj:t utser årligen en revisor att med landstingets revisorer deltaga i granskningen av sjukvårdsinrättningarnas räkenskaper.

Detta avtal gäller i 10 år, räknat från och med den 1 juli 1937. Sker icke uppsägning från någondera sidan sist före den 1 juli 1945, skall avtalet anses förlängt på ytterligare 10 år.

Bestämmelsen angående uppsägning och förlängning skall därefter äga motsvarande tillämpning allt framgent.

Över förhandlingsdelegerades förslag hava yttranden avgivits av *vederbörande universitetsmyndigheter, medicinalstyrelsen, landstingets förvaltningsutskott* samt *statskontoret.*

Departementschefen har för egen del anfört:

Med tillämpning av de bidragsgrunder, som på sin tid förordades av Malmöhus läns landsting och godkändes av riksdagen, hava till landstingets sjukvårdsinrättningar i Lund utgått statsbidrag med följande belopp, nämligen för budgetåret

1925/1926	kronor	104,093
1926/1927	»	85,967
1927/1928	»	84,337
1928/1929	»	74,530
1929/1930	»	65,289

1930/1931	kronor	63,487
1931/1932	»	62,628
1932/1933	»	57,810
1933/1934	»	61,450
1934/1935	»	56,000
1935/1936	»	47,300
1936/1937	»	57,000
1937/1938 (förslag)	»	63,300.

Ifrån landstingets sida har numera med stor styrka framhållits, att ifrågavarande bidrag till driften av sjukvårdsinrättningarna icke är tillräckligt stort för att motsvara den förmån, det för staten innebär, att sjukvårdsinrättningarna stå till förfogande såsom utbildningsanstalt för medicine studerande. Den utredning, som verkställts av de utav landstinget, respektive Kungl. Maj:t utsedda förhandlingsmännen, har lett till samma slutsats, och förhandlingsmännen hava enats om ett förslag till nya bidragsgrunder, medförande en mycket avsevärd höjning av det nuvarande direkta statsbidraget.

Även om det faller sig svårt att i penningar evalvera ifrågavarande statsintresse och ehuruväl vid bedömandet av skäligheten av det nuvarande bidraget det icke får förbises, att en betydande del av kostnaderna för sjukhusbyggnaderna bestritts av staten och att sjukhuset har tillgång till högt kvalificerade läkare, som avlönas av staten, finner jag hållbara skäl hava anförts för en höjning av driftbidraget. Otillräckligheten av det nuvarande bidraget framträder särskilt tydligt vid en jämförelse med de statsbidrag, som utgå till övriga undervisningssjukhus. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att det för den medicinska undervisningen och forskningen vid Lunds universitet är av vikt, att det hittillsvarande goda samarbetet mellan universitetet och landstinget vidmakthålles och ytterligare utvecklas.

Mot förhandlingsmännens av flertalet myndigheter tillstyrkta förslag till bidragsgrunder, vilka i syfte att tillgodose landstingets önskemål om en viss permanens och stadga i statens och landstingets ekonomiska mellanhavanden torde böra genom ett av Kungl. Maj:t och landstinget godkänt avtal regleras, har jag i huvudsak intet att erinra. Jag tillstyrker således, att staten såsom bidrag till sjukvårdskostnaderna erlägger 10 procent av den enligt förhandlingsmännens förslag reducerade och på visst sätt maximerade bruttokostnaden för sjukhuset. Dock torde föreskrift böra meddelas om att statsbidraget skall avrundas till jämnt hundratal kronor. Vidare bör föreskrivas, att, därest en radiologisk klinik kommer till stånd, driftkostnaderna för denna skola frånbragas summan av den driftkostnadsstat, som skall läggas till grund för statsbidragets beräkning, på sätt i 4 § av avtalsförslaget föreskrives beträffande vissa andra avdelningar. Förslaget om att statens bidrag för något år ej må överstiga 220,000 kronor synes mig välbetänkt och ägnat att ytterligare stärka de skäl, som tala för de nu föreslagna bidragsgrundernas godtagande. Den av landstingets förvaltningsutskott ifrågasatta ändringen i fråga om poliklinikerna står visserligen icke i överensstämmelse med det av Kungl. Maj:t den 16 september 1932 utfärdade reglementet för sjukvårdsinrättningarna, som på denna punkt har enahanda lydelse som avtalsförslaget. Innebörden av bestämmelsen torde dock vara densamma som enligt avtalsförslaget och reglementet, även om en ändring göres i enlighet med förvaltningsutskottets yrkande, varför jag anser mig kunna biträda detta. Reglementet bör ändras i enlighet härmed. Enligt nämnda reglemente skall direktionen bestå av 10 ledamöter, näm-

ligen landshövdingen i länet, prokanslern vid Lunds universitet, universitetets rektor, två professorer vid universitetet samt fem av landstinget utsedda personer. Mot den föreslagna ändrade sammansättningen av direktionen har jag ingen erinran att framställa. I enlighet härmed bör reglementet ändras i denna del, liksom ock i fråga om revisionen av lasarettets räkenskaper, med avseende varå avtalsförslaget innehåller den nyordningen, att en revisor skulle utses av Kungl. Maj:t, ett förslag, som med hänsyn till innebörden av de ändrade bidragsgrunderna synes mig välmotiverat. Frågan om reglementsändringarna anhåller jag att få framdeles ånyo anmäla för Kungl. Maj:t.

Avtalet synes böra träda i kraft först den 1 juli 1938 och, såsom förhandlingsmännen förutsatt, gälla i tio år. Innan Kungl. Maj:t träffar överenskommelsen med landstinget, lärer ärendet böra med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna för statsverket underställas riksdagens prövning. För att bereda det hösten 1937 sammanträdande landstinget tillfälle att taga ståndpunkt i frågan, bör ärendet hänskjutas till 1937 års riksdag.

I likhet med förhandlingsmännen anser jag skäl föreligga för ett övervägande, om och i vad mån den till sjukvårdsinrättningarna utgående särskilda ersättningen för den ursprungliga andelen i kyrkotiondena bör upphöra att utgå, därest ovannämnda ändrade bidragsgrunder godtagas. Med utredning och förslag härutinnan torde kanslersämbetet för rikets universitet böra inkomma i samband med anslagsäskanden för budgetåret 1938/1939.

Vad ovan anförts, har avsett statsbidrag till driftkostnader. Vad angår statsbidrag till byggnader, anser jag i likhet med förhandlingsmännen, att staten icke bör på förhand binda sig för en viss andel i ifrågakommande anläggningskostnader. Prövning bör i detta avseende ske från fall till fall. Jag vill emellertid tillfoga, att enligt min mening den under senare tid tillämpade fördelningsgrunden, enligt vilken staten och landstinget normala burit hälften vardera av kostnaderna förefaller mig skälig. Samma princip har följts beträffande kostnader för viss utrustning. I fråga om anslag till utrustning hava emellertid förhandlingsmännen icke gjort något särskilt uttalande. Jag saknar därför anledning ingå på detta spörsmål.

Utskottet. Vid bedömandet av den föreliggande frågan om ändrade grunder för statsbidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund (Lunds lasarett) bör enligt utskottets mening särskilt avseende fästas vid att lasarettets upplåtande såsom undervisningsanstalt för medicine studerande icke för landstinget medför enbart ökade kostnader eller andra olägenheter utan också tillför landstinget betydande fördelar. Förutom direkta bidrag av statsmedel till driftkostnaderna erhåller landstinget härigenom avsevärda statsbidrag till bestridande av byggnads- och vissa utrustningskostnader samt för avlönande av läkare. Den samverkan mellan staten och landstinget, som äger rum vid sjukhuset, sätter landstinget i stånd att för egna sjukvårdsändamål disponera ett sjukhus, som både vad utrustning och kvalificerad sjukvård beträffar torde vara vanliga sjukhus, bekostade av landsting eller städer, som måste helt lita till egna resurser, i väsentliga avseenden överlägset.

Även om den utredning, som ligger till grund för Kungl. Maj:ts förslag, icke synes ägnad att giva fastare hållpunkter för ett bedömande av vilket statsbidrag till driftkostnaderna, som kan anses skäligen motsvara det med lasarettets drift förbundna statsintresset, finner utskottet dock skäl föreligga

för den uppfattningen, att det nu till lasarettet utgående driftkostnadsbidraget bör undergå förhöjning. Så kan böra ske ej minst med hänsyn till att det — såsom departementschefen framhållit — för den medicinska undervisningen och forskningen vid universitetet är av vikt, att det hittillsvarande goda samarbetet mellan universitetet och landstinget vidmakthålles och ytterligare utvecklas. Utskottet, som anser sig kunna biträda förslaget om att de ekonomiska mellanhavandena mellan staten och landstinget regleras genom ett avtal och även i princip godtager förslaget, att statsbidraget bestämmes till 10 procent av de på visst sätt beräknade driftkostnaderna vid sjukhuset, vill emellertid föreslå en sänkning av det belopp, vartill statsbidraget högst må uppgå. Som skäl härför må bland annat erinras om att utskottet i utlåtande nr 121 godkänt grunder för statsbidrag till bland annat sluten barnbördsvård, att tillämpas från och med den 1 januari 1938. I konsekvens med vad av förhandlingsdelegerade föreslagits beträffande vissa andra avdelningar av lasarettet, till vilka statsbidrag i annan ordning utgår, böra, därest riksdagen bifaller vad av utskottet i nyssberörda utlåtande förordat, de på barnbördsavdelningen vid lasarettet belöpande kostnaderna undantagas vid beräkningen av det belopp, varå statsbidraget skall beräknas. Bidragsmaximum bör enligt utskottets mening nedsättas från av Kungl. Maj:t föreslagna 220,000 kronor till 190,000 kronor.

Utskottet biträder förslaget om att avtalet må gälla från och med den 1 juli 1938 och har i och för sig ingenting att erinra mot en avtalstid av tio år. Med beaktande av nyss förordade jämkningar i Kungl. Maj:ts förslag vill dock utskottet förorda en förkortning av avtalstiden till fem år. Att så sker synes lämpligt med hänsyn till önskvärdheten av att kunna efter en relativt kort tid vidtaga de justeringar i avtalsbestämmelserna, som erfarenheten kan ådagalägga vara behövliga.

Mot beräkningen enligt 4 § i avtalsförslaget av den driftkostnadsstat, som skall läggas till grund för bestämmandet av statsbidraget, har utskottet endast den erinran att framställa, att det i avtalet bör komma till klart uttryck, att i driftkostnaderna icke skola medräknas sådana utgifter för komplettering av inventarier, till vilka staten i annan ordning anvisat anslag.

Enligt samma paragraf i avtalsförslaget skall den på visst sätt erhållna kostnaden per underhållsdag multipliceras med antalet underhållsdagar på tuberkulosavdelningen, den venerologiska avdelningen, den psykiatriska avdelningen och den reumatiska avdelningen jämte de av pensionsstyrelsen betingade platserna på ortopediska avdelningen. Då förändringar kunna tänkas komma att under avtalstiden inträffa i fråga om statens bidrag till sjukvården, vill utskottet ifrågasätta, huruvida icke berörda bestämmelser i avtalsförslaget bör ersättas med en allmännare föreskrift förslagsvis av den innebörden, att nämnda kostnad per underhållsdag skall multipliceras med antalet underhållsdagar vid sådana avdelningar vid sjukhuset, vilka i annan ordning åtnjuta statsbidrag, ävensom vid venerologiska avdelningen och den tillärnade radiologiska kliniken vid lasarettet.

Utskottet biträder förslaget om att den enligt 4 § uträknade kostnaden per underhållsdag icke må överstiga medelkostnaden per dag för vederbörligt år enligt föreliggande officiella uppgifter för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent.

Mot Kungl. Maj:ts förslag i övrigt har utskottet intet att erinra.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må besluta, att statsbidrag skall från och med den 1 juli 1938, på sätt närmare bestämmes i avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan och Malmöhus läns landsting, utgå till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 5 februari 1937 i sådant hänseende förordade grunderna, dock med iakttagande av vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 25 maj 1937.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Nilsson* i Gränebo, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Hansén, Borell, Nilsson* i Landeryd, *Sandén, Lindström, Larsson* i Varberg, *von Heland* och *Bäcklund;* samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist, Strindlund, Persson* i Falla, *Andersson* i Höör, *Jonsson* i Eskilstuna, *Svensson, Andersson* i Prästbol, *Isacsson* och *Danielsson.*